hattula.fi
Elämää varten.

VAMMAISPALVELUIDEN SOVELTAMISOHJEET

Hattulan kunta

1 VAIKEAVAMMAISTEN PALVELUT OSANA SOSIAALIHUOLTOLAIN ALAISIA ERITYISPALVELUITA 1
1.1 Järjestämisvelvollisuus 1
1.2 Vammainen henkilö 1
1.3 Asiakkaan yhteydenotosta palvelujen järjestämiseen 2
1.4 Vammaispalvelulain soveltaminen suhteessa muuhun lainsäädäntöön palvelujen järjestämisessä 3
2 PALVELUTARPEEN SELVITTÄMINEN JA PALVELUSUUNNITELMA 3
2.1 Palvelutarpeen selvittäminen ja arviointi 3
2.2 Palvelusuunnitelma 4
3 KUNNAN ERITYISEN JÄRJESTÄMISVELVOLLISUUDEN PIIRIIN KUULUVAT PALVELUT (subjektiiviset oikeudet) 5
3.1 Vaikeavammaisten kuljetuspalvelu (liikkumista tukeva palvelu) 5
3.1.1 Kuljetuspalvelun tarpeen arvioiminen 6
3.1.2 Matkojen määrä ja omavastuu 6
3.1.3 Lähikunnat ja kohtuulliset kustannukset 6
3.1.4 Auton vaikutus kuljetuspalveluun 7
3.1.5 Kuljetuspalveluiden järjestäminen ja käyttäminen 7
3.2 Vaikeavammaisten päivätoiminta 7
3.2.1 Palvelutarpeen arviointi 8
3.2.2 Päivätoiminnan sisältö 8
3.2.3 Päivätoiminnan maksut 8
3.3 Vaikeavammaisten palveluasuminen 8
3.3.1 Palvelutarpeen arvioiti 9
3.3.2 Asumismuoto 9
3.3.3 Tukipalvelut 9
3.3.4 Palveluasumisen maksut 10
3.4 Asunnon muutostyöt 10
3.4.1 Asunnon muutostyöt sekä asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet 10
3.4.2 Hakumenettely ja kustannusten korvaaminen 11
3.4.3 Asunnon muutostyön tarpeen selvittäminen ja työn välttämättömyys 11
3.4.4 Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet 12
3.4.5 Kuntien välinen korvausvastuu 12
3.5 Henkilökohtainen apu 12
3.5.1 Vaikeavammaisuus ja henkilökohtainen apu 12
3.5.2 Toimintakyvyn ja henkilökohtaisen avuntarpeen selvitys 13
3.5.3 Henkilökohtaisen avun edellytykset ja myönnettävän avun määrä 13
3.5.4 Järjestämistavat 14
4 HARKINNANVARAISET PALVELUT JA TUKITOIMET (määrärahasidonnaiset palvelut) 14

4.1 Kuntoutusohjaus ja sopeutumisvalmennus 15
4.1.1 Järjestäminen 15
4.2 Taloudelliset tukitoimet 15
4.2.1 Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet ... 15
4.2.2 Välineet, koneet ja laitteet 16
4.2.3 Liikkumisvälineet 16
4.2.4 Autoavustus 16
4.2.5 Autoon tehtävät muutostyöt 18
4.3 Ylimääräiset vaatekustannukset 18
4.3.1 Ylimääräisten vaatekustannusten korvaaminen 18
4.4 Ylimääräiset erityisravintokustannukset 19

Versiohistoria

Päivämäärä	Versio	Tekijä	Kuvaus

hattula.fi
Elämää varten.

ESIPUHE

Soveltamisohjeet koskevat vammaispalvelulain (380/1987) ja -asetuksen (759/1987) mukaisten palvelujen ja tukitoimien myöntämisperusteita ja järjestämistä vammaisille kuntalaisille. Nämä soveltamisohjeet sisältävät yleisperiaatteet, joiden mukaan Hattulan kunnassa järjestetään vammaispalvelulain ja -asetuksen mukaisia palveluja. Palveluja ja tukitoimia myönnettäessä selvitetään aina asiakkaan yksilöllinen tarve ja huomioidaan asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu.

1 VAIKEAVAMMAISTEN PALVELUT OSANA SOSIAALIHUOLTOLAIN ALAISIA ERITYISPALVELUITA

1.1 Järjestämisvelvollisuus

Vammaispalvelulain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. Vammaispalvelulain 3 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että vammaisille henkilöille tarkoitetut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Palveluiden ja tukitoimien tarpeen tulee johtua pitkäaikaisesta tai pysyvästä vammasta tai sairaudesta, yleensä haitan arvioidaan kestävän vähintään vuoden. Vammaispalvelulaissa on säädetty osaan palveluista ja tukitoimista niin sanottu erityinen järjestämisvelvollisuus, joihin asiakkaalla on subjektiivinen oikeus. Osa vammaispalvelulain tarkoittamista palveluista ja tukitoimista on ns. määrärahasidonnaisia palveluja tai tukitoimia.

1.2 Vammainen henkilö

Vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. (Vpl 2 §) tai henkilöä, jolle liikkuminen tai muu omatoiminen suoriutuminen vakituisessa asunnossa tuottaa vamman tai sairauden vuoksi erityisiä vaikeuksia (VpA 13§) Vammaisen henkilön oikeus lain mukaisiin palveluihin arvioidaan erikseen jokaisen palvelun kohdalla. Esim. kuljetuspalveluilla ja palveluasumisella on omat kriteerinsä. Yksilöllisessä harkinnassa arvioidaan myös, johtuuko toimintakyvyn rajoitus vammasta tai sairaudesta vai yleisistä ikääntymiseen liittyvistä muutoksista. Yhtenä edellytyksenä on myös, että vammaispalvelulain perusteella järjestettävä palvelu tukee itsenäistä selviytymistä kotona ts. parantaa itsenäistä toimintakykyä.

1.3 Asiakkaan yhteydenotosta palvelujen järjestämiseen

Sosiaalitoimeen tapahtuvan yhteydenoton perusteella tehtävästä palvelutarpeen arvioinnista palvelujen järjestämiseen edetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan seuraavan kaavion mukaisesti.

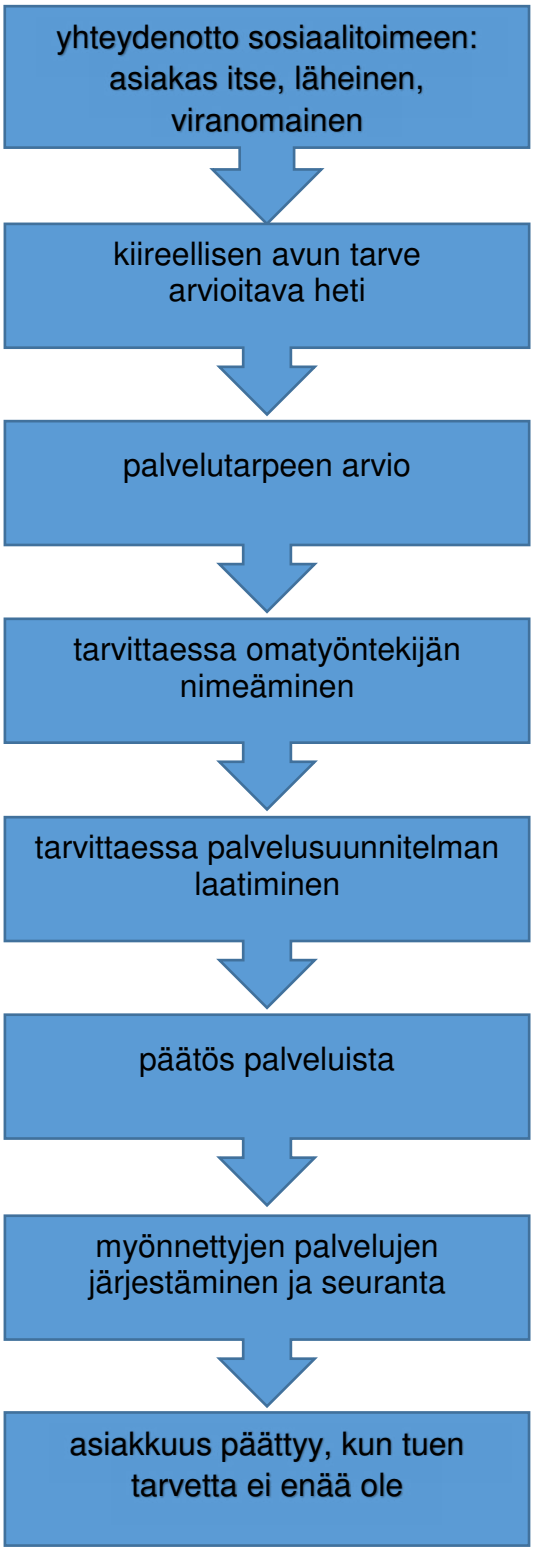

Sosiaalitoimeen tapahtuvan yhteydenoton perusteella tehtävä palvelutarpeen arviointi sisältää sosiaalihuoltolain mukaan asiakkaan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa tehtävän arvioinnin yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa ja läheisensä sekä muiden toimijoiden kanssa. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella nimetään omatyöntekijä, mikäli se ei ole ilmeisen tarpeetonta. Lisäksi selvitetään, minkä lain perusteella asiakkaan tarvitsema tuki ja palvelut järjestetään sekä laaditaan tarpeen mukaan palvelusuunnitelma. Asiakkaalle tehdään tarvittavat tukea ja palveluita koskevat päätökset ja selvitetään, miten palvelut järjestetään.

1.4 Vammaispalvelulain soveltaminen suhteessa muuhun lainsäädäntöön palvelujen järjestämisessä

Palvelujen järjestämisessä sovelletaan aina ensisijaisesti sosiaalihuoltolakia tai muita vammaispalvelulakiin nähden ensisijaisia lakeja. Vammaispalvelulakia (380/1987) sovelletaan silloin, kun henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla. Vammaispalvelulaki on kuitenkin ensisijainen kehitysvammaisten erityishuoltolakiin nähden. Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) 1 §:ssä tarkoitetulle henkilölle järjestetään hänen vammaisuutensa edellyttämiä palveluja ja tukitoimia ensisijaisesti vammaispalvelulain nojalla, siltä osin kuin ne ovat hänelle riittäviä ja sopivia sekä hänen etunsa mukaisia.

2 PALVELUTARPEEN SELVITTÄMINEN JA PALVELUSUUNNITELMA

Palvelutarpeen selvitystä ja palvelusuunnitelmaa koskevat säännökset perustuvat sosiaalihuoltolakiin (1301/2014), vammaispalvelulakiin (981/2008 3a§) ja lakiin asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000).

2.1 Palvelutarpeen selvittäminen ja arviointi

Vammaispalvelujen tukitoimien tarpeen selvittäminen sekä arviointi tehdään asiakkaan tilanteen ja olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa, läheisensä sekä muiden toimijoiden kanssa asiakkaan itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Selvityksen ja arvioinnin yhteydessä kartoitetaan myös asiakkaan suostumuksella hänen läheisverkostonsa. Kartoittamisen yhteydessä selvitetään tarvittaessa myös omaisten ja läheisten mahdollinen tuen tarve.

Palvelutarpeen selvittäminen ja arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun asiakas, hänen läheisensä tai hänen laillinen edustajansa tai viranomainen on ottanut yh-

teyttä sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen palvelujen saamiseksi. (VpL 3a §). Palvelutarvetta selvitetään tarpeen mukaan kotikäynnillä tai vähintään henkilökohtaisella tapaamisella hyödyntäen myös saatavilla olevia terveydenhuollon tai muita asiakaskohtaisia asiakirjoja. Asiakkaan kanssa käydään läpi erilaiset palvelu- ja tukivaihtoehdot ja niihin vaikuttavat seikat.

Palvelutarpeen selvittäminen on palvelusuunnitelman perusta. Se on aina yksilöllinen prosessi, jonka tulee sisältää ainakin:

- yhteenveto asiakkaan tilanteesta sekä sosiaalipalvelujen ja erityisen tuen tarpeesta
- sosiaalihuollon ammattihenkilön arvio asiakkuuden edellytyksistä
- asiakkaan oma mielipide ja näkemys avun ja palvelun tarpeestaan, ellei palvelutarpeen arvioimiseen yhteistyössä asiakkaan kanssa ole ilmeistä estettä
- tarvittaessa asiakkaan omaisten tai läheisten näkemykset
- ammattihenkilön tai monialaisen työryhmän tekemät arviot
- asiakkaan ja ammattihenkilön arvio omatyöntekijän tarpeesta.

Vammaispalvelujen sosiaalityöntekijä/sosiaalipalveluohjaaja määrittää hakijan vaikeavammaisuuden suhteessa kuhunkin vammaispalvelulain mukaiseen palveluun tai tukitoimeen kartoittamalla mm. hakijan elämäntilanteen, elinympäristön sekä toiminta- ja suoriutumiskyvyn. Arviointia varten tulee vammaispalveluihin toimittaa lääkärinlausunto tai muu riittävä terveydenhuollon selvitys sairauden tai vamman vaikutuksesta palvelun tai tukitoimen tarpeeseen. Tarpeen mukaan pyydetään selvitykset myös muilta tahoilta, kuten kotihoidosta, fysioterapeutilta, toimintaterapeutilta tai kuntoutustyöryhmältä. Asiantuntijalausunnot tai suositukset eivät silti määrittele asiakkaan vaikeavammaisuutta, vaan ne määrittelevät asiakkaan sairauden, haitat, terveydentilan ja toimintakyvyn suhteessa palvelun ja tuen tarpeeseen. Henkilön avun tarpeen tulee olla jatkuvaluontoista ja pitkäkestoista. Pitkäkestoisuudella tarkoitetaan sitä, että vaikeavammaiselle haetun tuen tarve on kestoltaan vähintään noin yksi vuosi.

Arviointia tehtäessä asiakkaalle selvitetään ymmärrettävästi, tarvittaessa kommunikaation apuvälineitä ja tulkkauspalvelua käyttäen hänen lainsäädäntöihin perustuvat oikeutensa ja velvollisuutensa ja erilaiset vaihtoehdot palvelujen toteuttamisessa sekä niiden vaikutukset.

2.2 Palvelusuunnitelma

Yksilöllinen palvelusuunnitelma laaditaan vammaisille henkilöille palvelutarpeen selvittämisen pohjalta. Palvelusuunnitelma laadi-

taan aina ilman aiheetonta viivytystä siten kuin asiakaslaissa säädetään. Palvelusuunnitelmaan kirjataan kuvaus asiakkaan toimintakyvystä ja muista hänen palvelujen tarpeeseen vaikuttavista yksilöllisistä tekijöistä, selvitys tarvittavista palveluista ja tukitoimista sekä mahdolliset eriävät näkemykset.

Palvelusuunnitelma tehdään yhteisymmärryksessä asiakkaan kanssa. Laatimisessa korostuu asiakaslain mukaan yksilöllinen avun tarve, asiakkaan toivomus ja mielipide sekä itsemääräämisoikeus. Asiakkaalla on oikeus osallistua ja vaikuttaa palvelujen suunnitteluun ja toteuttamiseen ja hänen toivomuksensa, mielipiteensä ja etunsa otetaan huomioon suunnitelmaa tehtäessä. Kunnalla on kuitenkin viime kädessä oikeus päättää miten ja missä muodossa palvelut järjestetään. Palvelusuunnitelmaa laadittaessa asiakkaalle selvitetään hänen oikeutensa ja velvollisuutensa, erilaiset vaihtoehdot ja niiden vaikutukset sekä seikat, joilla on merkitystä asiassa.

Vajaavaltaisen henkilön tahto selvitetään yhteistyössä hänen laillisen edustajansa, omaisensa tai muun läheisensä kanssa. Alaikäisen toivomus ja mielipide selvitetään ottaen huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa. Kuulemisessa voidaan tarvittaessa käyttää tulkitsemista tai muita kommunikaation apuvälineitä ja menetelmiä.

Asiakkaan tarpeen niin vaatiessa laaditaan palvelusuunnitelma sosiaalihuoltolain tarkoittamassa laajuudessa. Palvelusuunnitelmaa ei laadita, kun kyseessä on tilapäisen avun tarve ja/tai kun palvelusuunnitelman laadinta on ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen kartoitus voidaan tuolloin kirjata päätökseen.

Palvelusuunnitelma tarkistetaan asiakkaan tarpeiden tai olosuhteiden muuttuessa sekä muutoinkin tarpeen mukaan. Muussa tapauksessa suunnitelma tarkistetaan 2-3 vuoden välein. Palvelusuunnitelmassa sovitaan, kuka huolehtii tarkistusajankohdasta sopimisen.

3 KUNNAN ERITYISEN JÄRJESTÄMISVELVOLLISUUDEN PIIRIIN KUULUVAT PALVELUT (subjektiiviset oikeudet)

Subjektiivisella oikeudella tarkoitetaan sitä, ettei kunta voi päätöksenteossaan vedota määrärahojen puutteeseen, mikäli henkilö on oikeutettu palveluun, eikä palvelua pystytä järjestämään ensisijaisen lainsäädännön nojalla.

3.1 Vaikeavammaisten kuljetuspalvelu (liikkumista tukeva palvelu)

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset

kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista (VpL 8 § 2 mom). Kuljetuspalveluja voidaan järjestää esim. taksi- tai linja-automatkoina tai muulla soveltuvalla tavalla. Kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

3.1.1 Kuljetuspalvelun tarpeen arvioiminen

Asiakkaalta pyydetään hakemuksen yhteydessä tarvittavat ajantasaiset lausunnot kuljetuspalvelutarpeen selvittämiseksi (esim. lääkärinlausunto, fysio-, tai toimintaterapeutin tai kuntoutusohjaajan lausunto tai kattava epikriisi). Kuljetuspalvelun tarpeen arviointi perustuu palvelutarpeen selvittämiseen ja/tai palvelusuunnitelmaan sekä kuljetuspalveluhakemukseen.

Kuljetuspalvelua voidaan myöntää asiointi- ja virkistysmatkoihin sekä työssä käymiseen ja opiskeluun. Työ- ja opiskelumatkat korvataan tietyin edellytyksin. Asiakkaan on annettava pyydettäessä selvitys/kuvaus työ- ja opiskelumatkoista. Kuljetuspalvelumatkat myönnetään valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen tai opiskeluun, joka on luonteeltaan tutkintoon tähtäävää. Työmatkoina korvataan asunnon ja työpaikan väliset matkat. Matkojen määrä on pääsääntöisesti kaksi yhdensuuntaista matkaa/ työpäivä/opiskelupäivä. Kelan korvauksen piiriin kuuluvia terveydenhuollon matkoja ei korvata vammaispalvelulain perusteella.

3.1.2 Matkojen määrä ja omavastuu

Kuljetuspalveluna myönnetään 18 yhdensuuntaista asiointi- ja virkistysmatkaa kuukaudessa. Matkoja voidaan myöntää tätä enemmän erityisin perustein ja erikseen hakemalla. Kuukauden aikana käyttämättä jääneitä matkoja ei voi siirtää seuraavalle kuukaudelle. Matkat tilataan normaalisti käytössä olevan tilausjärjestelmän kautta. Yksittäisen matkan omavastuu määräytyy julkisen liikenteen kertalipun hinnan mukaan. Säännöllisten työ- ja opiskelumatkojen omavastuu on sama kuin seutulipun kuukausihinta.

3.1.3 Lähikunnat ja kohtuulliset kustannukset

Kunnalla on velvollisuus korvata ainoastaan kohtuulliset kuljetuspalvelut. Kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon matkan pituus ja siitä aiheutuneet kustannukset. Kuljetuspalveluina korvataan asuinkunnassa, lähikunnissa (Hämeenlinna, Pälkäne, Valkeakoski) sekä yksilöllisen harkinnan mukaan toiminnallisissa lähikunnissa tapahtuvat kohtuulliset matkat. Muihin kuntiin suuntautuvia matkoja ei vammaispalvelulain mukaan korvata. Korvauksessa huomioidaan kohtuulliset kustannukset.

3.1.4 Auton vaikutus kuljetuspalveluun

Asiakkaan taloudessa oleva auto ei ole pääsääntöisesti este kuljetuspalvelun saamiselle eikä kuljetuspalvelu ole este autoavustuksen saamiselle. Mikäli henkilö on saanut autoveron palautusta tai vammaispalvelulain mukaista autoavustusta, voidaan harkinnan mukaan rajoittaa kuljetuspalvelumatkojen määrä tilanteisiin, joissa oman auton käyttö on estynyt.

3.1.5 Kuljetuspalveluiden järjestäminen ja käyttäminen

Vammaispalvelulain ja vaikeavammaisten kuljetuspalvelun järjestämisen tavoitteena on, että vaikeavammainen henkilö pystyy liikkumaan mahdollisimman omatoimisesti. Vammaispalvelulaki ei oikeuta yksilölliseen kuljetukseen vaan kuljetus voidaan järjestää esim. matalalattiabussilla tai yhdistettynä kuljetuksena mikäli asiakkaan sairaus tai vamma ei estä toimintatapaa. Kuljetuspalvelu järjestetään maakunnallisessa sopimuksessa määritellyn tilausjärjestelmän kautta.

Ns. vakiotaksioikeus voidaan myöntää asiakkaalle vain vaikeavammaisen toimintakykyyn liittyvin erityisperustein, jotka on eritelty hakemuksen liitteenä olevassa terveydenhuoltohenkilön lausunnossa tai lääkärinlausunnossa. Päätöksen kuljetuspalvelun myöntämisestä ja vakiotaksioikeudesta tekee vammaispalvelujen sosiaalityöntekijä tai sosiaalipalveluohjaaja.

Matkan aikana tapahtuva välipysähtyminen korvataan enintään 10 minuutin ajalta. Asiakas on velvollinen noudattamaan määriteltyjä kuljetuspalveluohjeita ja mahdolliset väärinkäytökset selvitetään sekä niistä aiheutuneet kustannukset peritään takaisin. Mikäli kuljetuspalvelussa esiintyy toistuvia väärinkäytöksiä, korvataan matkat jälkikäteen asiakkaan toimittamien kuittien perusteella. Kun vaikeavammaiselle henkilölle on myönnetty kuljetuspalvelu, voi hänen mukanaan matkustaa yksi saattaja maksutta. Saattajapalvelu voidaan järjestää myös taksipalvelulisän turvin. Muut vammaispalvelulain mukaisen matkustusoikeuden omaavat matkustajat maksavat omavastuun julkisen liikenteen taksan mukaisesti.

3.2 Vaikeavammaisten päivätoiminta

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle päivätoimintaa, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. (VpL 8 §) Vammaisten henkilöiden päivätoimintaan kuuluu kodin ulkopuolella järjestettyä itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävää toimintaa. (VpL 8 b §)

Päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvytöntä henkilöä, jolla vamman tai sairauden aiheuttaman erittäin vaikean toimintarajoitteen vuoksi ei ole edellytyksiä osallistua sosiaalihuoltolain (2014/1301) 14 § tarkoitettuun työtoimintaan ja jonka toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin. (VpL 8 b §)

Päivätoimintaa voidaan järjestää toimintakeskustyyppisissä yksiköissä, asuntoloissa, ryhmäkodeissa ja palveluasumisyksiköissä osana yksiköiden muuta toimintaa tilojen niin salliessa. Päivätoimintaa antaviksi yksiköiksi ei katsota hoivapalveluita tai sairaanhoitoa antavien yksiköiden palvelua.

Päivätoimintaa on järjestettävä mahdollisuuksien mukaan siten, että vaikeavammaisella henkilöllä on mahdollisuus osallistua siihen viitenä päivänä viikossa tai tätä harvemmin, jos vaikeavammainen henkilö kykenee osallistumaan työtoimintaan osa-aikaisesti tai siihen on muu hänestä johtuva syy. (VpL 8 b §)

3.2.1 Palvelutarpeen arviointi

Asiakkaan toimintakyky ja palveluiden tarve selvitetään palvelusuunnitelmaa tehtäessä. Uuden asiakkaan osalta päivätoimintahakemuksen liitteenä tulee olla lääkärintodistus tai muu toimintakyvyn arvio asiakkaan vaikeavammaisuudesta. Päivätoiminnan tarpeen selvitys tehdään yhteistyössä tarvittavien tahojen kanssa.

3.2.2 Päivätoiminnan sisältö

Päivätoiminta on tavoitteellista asiakasta aktivoivaa, osallisuutta lisäävää vuorovaikutteista toimintaa, joka tukee hänen voimavarojaan itsenäisessä elämässä. Se voi sisältää esimerkiksi kädentaitojen ja sosiaalisten taitojen harjaannuttamista, kognitiivisten taitojen tukemista, liikuntaa, keskustelua, retkeilyä, ruuanlaittoa.

3.2.3 Päivätoiminnan maksut

Päivätoiminta on asiakasmaksulain 4 §:n mukaisesti maksutonta. Vammaispalvelulain mukaan myönnetyistä päivätoiminnan kuljetuksista ja aterioista voidaan periä maksu.

3.3 Vaikeavammaisten palveluasuminen

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei ole erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. (VpL 8 §)

Palveluasumiseen kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaan jokapäiväiselle suoriutumiselle. Asumiseen liittyviä palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa sekä ne palvelut, joita tarvitaan asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi. (VpA 10 §)

Palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti. (VpA 11 §)

3.3.1 Palvelutarpeen arvioiti

Vaikeavammaisten palvelujen järjestämisestä vastaavat viranhaltijat määrittävät hakijan vaikeavammaisuuden ja palveluasumisen tarpeen kartoittamalla mm. hakijan elämäntilanteen, elinympäristön sekä toiminta- ja suoriutumiskyvyn. Arviointia varten pyydetään lääkärinlausunto sairauden tai vamman vaikutuksesta palveluasumisen tarpeeseen. Tarpeen mukaan pyydetään selvitykset myös muilta tahoilta, esimerkiksi palveluntuottajalta, kotihoidosta, fysioterapeutilta, toimintaterapeutilta tai kuntoutustyöryhmältä. Palveluasumisen tarvetta ei voida kuitenkaan ratkaista yksinomaan lääkärinlausuntojen pohjalta ottamatta tosiasiallista selviytymistä kotioloissa huomioon. Henkilön avun tarpeen tulee olla jatkuvaluontoista ja vuorokauden eri aikoina tapahtuvaa. Edellytyksenä ei kuitenkaan ole, että henkilö tarvitsee apua kaikkina vuorokauden aikoina.

3.3.2 Asumismuoto

Palveluasuminen voidaan järjestää omassa asunnossa, vuokra-asunnossa, palvelutalossa, vaikeavammaisten palvelutalossa tai asumispalveluyksikössä tai muussa vastaavassa yksikössä. Vaikeavammaiset tekevät palveluasunnoistaan huoneenvuokralain mukaisen vuokrasopimuksen ja maksavat vuokransa itse. Asiakasta ja hänen läheisiään kuullaan palveluasumista järjestettäessä, mutta asiakkaalla ei ole subjektiivista oikeutta valita missä ja miten palveluasuminen järjestetään.

3.3.3 Tukipalvelut

Asiakkaalle järjestetään välttämättömät asumista tukevat palvelut. Tällaisia tukipalveluita voivat olla esimerkiksi tukihenkilö, asumisen ohjaus tai valmennus, kotihoito, omaishoidon tuki (laki omaishoidon tuesta 2005/937), henkilökohtainen apu, tarpeelliset apuvälineet ja asunnon muutostyöt. Huomioitavaa on, että palvelujen lakiperuste voi olla muu kuin vammaispalvelulaki.

Vaikeavammaisella voi lisäksi olla oikeus asunnon ulkopuolisiin palveluihin kuten kuljetuspalveluun sekä henkilökohtaiseen apuun kodin ulkopuolisissa asioinneissa. Asiakkaalle myönnetään palvelutarpeen kartoituksen perusteella hänen tarvitsemansa palvelut, ellei hän saa niitä palveluasumisen järjestäjältä.

3.3.4 Palveluasumisen maksut

Vammaisuudesta tai sairaudesta aiheutuvia maksuttomia palveluja ovat esimerkiksi kotihoito ja kotipalvelun tukipalvelut: turvapalvelu, kylvetyspalvelu, vaatehuoltopalvelu ja siivouspalvelu. Muista kustannuksista asiakas vastaa itse. Palveluasumisen erityiskustannuksista voidaan periä maksu silloin, kun henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaispalvelulain nojalla.

3.4 Asunnon muutostyöt

Kunnan on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei ole kuitenkaan erityistä velvollisuutta kustannusten korvaamiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. (VpL 9 §)

3.4.1 Asunnon muutostyöt sekä asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Suoritettaessa korvausta asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden tai laitteiden hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin pidetään vaikeavammaisena henkilöä, jolle liikkuminen tai muu omatoiminen suoriutuminen vakituisessa asunnossa tuottaa vamman tai sairauden vuoksi erityisiä vaikeuksia. (VpA 13 §)

Korvattavia asunnon muutostöitä voivat olla henkilön vamman tai sairauden vuoksi suoritettavat asumisen kannalta välttämättömät asunnon muutostyöt kuten ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, kylpyhuoneen ja WC:n muutostyöt ja kiinteiden kalusteiden ja rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen sekä vastaavat muut henkilön vakituisessa asunnossa suoritettavat muutostyöt. Asunnon muutostyöksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelu sekä esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä. Korvattavissa muutostöissä tulee noudattaa soveltuvin osin valtion asuntolainoituksessa käytettävää laatutasoa.

Korvattavia asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita ovat nostolaitteet, hälytyslaitteet tai vastaavat muut asuntoon kiinteästi asennettavat välineet ja laitteet. Kunta voi myös antaa asuntoon kuuluvia välineitä tai laitteita korvauksetta vaikeavammaisen henkilön käytettäväksi. (VpA 12 §)

3.4.2 Hakumenettely ja kustannusten korvaaminen

Asunnon välttämättömistä muutostöistä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset korvataan hyväksyttäviä tositteita vastaan kokonaan. Mikäli asunnon muutostyön toteuttaa omainen/perheenjäsen tai sellainen henkilö, jolla ei ole rakennusalan koulutusta tai yritystä, voidaan korvata asunnon muutostyöstä aiheutuvia kohtuullisia materiaalikuluja, mutta ei työn osuutta. Mikäli asiakas haluaa käyttää muutostyön toteutuksessa esim. kalliimpia materiaaleja tai työtapoja, maksaa hän kustannusten erotuksen itse. Uudisrakennusvaiheessa tehtävistä muutostöistä suoritetaan korvaus niistä lisäkustannuksista, jotka ylittävät vastaavan asunnon normaalit rakentamiskustannukset.

Vaikeavammaisella henkilöllä on oikeus itse valita asuinpaikkansa ja asuntonsa, mutta korvattavien muutostöiden kustannusten tulee olla kohtuullisia. Asiakkaalle on annettava selvitys, miten kohtuulliset kustannukset on määritelty. Kustannusten suuruus ei pelkästään ole hylkäämisperuste. Kohtuullisuutta arvioitaessa tulee selvittää, onko asiakkaalla mahdollisuus suoriutua nykyisessä asunnossa ja onko nykyiseen asuntoon mahdollista tehdä asiakkaan vamman tai sairauden kannalta tarvittavia muutoksia. Kustannusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon myös se, onko asiakkaalle korvattu asunnon muutostöitä nykyiseen asuntoon. Asunnon muutostöiden kustannuksina huomioidaan välttämättömät asunnon muutostöistä aiheutuvat kustannukset, kohtuulliset kustannukset ylittävän osuuden asiakas maksaa itse.

Asiakkaan on tarkoituksenmukaista hakea vammaispalvelulain mukaisia palveluita ja tukitoimia ennakkoon ennen kustannusten syntymistä. Korvausoikeuden säilyttäminen edellyttää kulujen hakemista korkeintaan kuuden kuukauden kuluessa kulujen syntymisestä. Korvattavina kustannuksina voidaan huomioida kohtuulliset ja välttämättömät kulut.

3.4.3 Asunnon muutostyön tarpeen selvittäminen ja työn välttämättömyys

Asunnon muutostöiden tarpeellisuudesta ja välttämättömyydestä pyydetään tarvittavat asiantuntijalausunnot. Asunnon muutostöiden teknisestä toteutuksesta, tarkoituksenmukaisuudesta ja kohtuullisista kustannuksista hankitaan tarvittaessa lausunto elinvoimatoimialan rakennusalan asiantuntijalta. Lausunto tulee pyytää myös, mikäli asunto on niin huonokuntoinen, ettei muutostöitä voida tämän takia toteuttaa. Asunnon muutostöinä korvataan ainoastaan vamman tai sairauden vuoksi välttämättömät muutostyöt, jotka kohdistuvat säännöllisessä pitkäaikaisessa käytössä olevaan vakinaiseen asuntoon.

Korvaus myönnetään vain siltä osin, kuin kustannuksia aiheuttavat toimenpiteet ovat vammasta johtuvia. Vapaa-ajan asuntoon

korvausta ei myönnetä. Mikäli muutostyöt liittyvät asunnon normaaliin perusparannukseen, niitä ei korvata. Saunan rakentamisesta tai muutostyöstä aiheutuvia kustannuksia ei korvata. Vaikeavammaisen asunnon välittömässä läheisyydessä suoritettavien muutostöiden korvaamisella turvataan vaikeavammaisen henkilön pääsy asuntoonsa ja sieltä pois. Korvattavaksi tulevat ainoastaan asunnon välittömässä läheisyydessä suoritettavat muutostyöt.

3.4.4 Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Asunnon muutostyönä voidaan korvata asuntoon vakiovarusteena kuuluva kodinkone, esimerkiksi jääkaappi ja liesi, jos se on muutostyön kannalta välttämätöntä. Koti-irtaimistoa ei korvata. Aluksi on selvitettävä, onko asiakkaalla mahdollisuus saada vammansa tai sairautensa kannalta välttämättömät välineet ja laitteet käyttöönsä muuta kautta, esimerkiksi lääkinnällisestä kuntoutuksesta, KELA:lta tai vakuutusyhtiöltä. Asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden korjaus- ja huoltokustannukset korvataan kokonaan, jos väline tai laite on annettu asiakkaan käytettäväksi. Välineiden ja laitteiden hankkimisesta korvataan kohtuulliset kustannukset. Muita asuntoon kiinteästi asennettavia välineitä voivat olla mm. turvalaitteet, induktiosilmukka, nostolaitteet ja wc:n lisälaitteet, hissit ja hälytinjärjestelmät.

3.4.5 Kuntien välinen korvausvastuu

Vammaisen muuttaessa kunnasta toiseen, tulee lähtökunnan korvata muutostyön kustannukset. Ainoastaan silloin, kun asunnon muutostyö voidaan suorittaa vasta muuton jälkeen, korvausvastuussa on uusi kotikunta.

3.5 Henkilökohtainen apu

Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan vammaispalvelulaissa vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella: päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa, harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä. Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta sitä välttämättä ja toistuvasti tarvitsee suoriutuakseen tavanomaisista päivittäisistä toiminnoista. (VpL 8c §)

3.5.1 Vaikeavammaisuus ja henkilökohtainen apu

Vaikeavammaisuus on pitkäaikainen tila. Henkilöllä voi olla myös etenevä sairaus tai vaihteleva avun tarve. Avun tarve ei voi johtua pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista, vammaisuus ja ikääntymisestä johtuvat sairaudet erotetaan toisistaan. Mikäli henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon tukitoimenpitein, ei kunnalla ole erityistä velvollisuutta

henkilökohtaisen avun järjestämiseen. Pääosin hoivaa, hoitoa ja valvontaa edellyttävät tilanteet tulee turvata muilla palvelujärjestelyillä. Henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä kunnan on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan. (VpL 8d §)

3.5.2 Toimintakyvyn ja henkilökohtaisen avuntarpeen selvitys

Palvelutarpeen selvitys ja vammaispalvelun palvelusuunnitelma ovat henkilökohtaisen avun järjestämisen pohjana. Toimintakykyä arvioidaan kokonaisvaltaisen elämäntilanteen, yksilöllisten olosuhteiden sekä henkilön oman toivomuksen ja käsitysten perusteella. Apuna voidaan käyttää erilaisia toimintakyvyn arviointimittareita ja -menetelmiä.

Lapsen kohdalla yksilöllinen tilanne ja kehitystaso määrittelevät henkilökohtaisen avun myöntämisajankohdan. Lasten ja nuorten henkilökohtaisen avun tarvetta arvioidaan yksilöllisesti sen mukaan, miten itsenäisesti saman ikäiset vammattomat lapset ja nuoret yleensä toimivat ja mitkä ovat heidän tarpeensa ja toiveensa esimerkiksi liikkumisessa, sosiaalisissa suhteissa tai harrastuksissa. Tämä tarkoittaa mm. kotona yksin ollessa toimimista, kodin ulkopuolista liikkumista, harrastustoimintaa tai mahdollisuutta osallistua lapsille ja nuorille suunnattuihin kulttuuritapahtumiin. Tämä on osa vammaispalvelulain ns. normaaliusperiaatetta.

Arvioitaessa henkilökohtaisen avun tarvetta otetaan huomioon palvelukokonaisuus (saattaja -, puhetulkki-, asumis- ja kuljetuspalvelu ym.). Tällöin tulee ottaa tarkasteluun, voidaanko asiakkaan tuen tarve turvata sosiaalihuoltolain mukaisella kotipalvelulla.

3.5.3 Henkilökohtaisen avun edellytykset ja myönnettävän avun määrä

Henkilökohtaisen avun tarkoituksena on tukea vaikeavammaisen henkilön omatoimisuutta ja auttaa häntä toteuttamaan omia valintojaan. Henkilön pitää pystyä joillain keinoin ilmaisemaan oma näkemyksensä ja tahtonsa siitä, mihin hän avustajaa tarvitsee. Henkilö voi käyttää näkemyksensä ja tahtonsa ilmaisemisen apuna tulkkia, erilaisia apuvälineitä tai läheiset henkilöt voivat auttaa tahdon muodostamisessa ja ilmaisemisessa. Tärkeintä on henkilön itsensä vahva osallisuus. Avun sisällön ja toteuttamistavan tarkempaa määrittelyä ei tule edellyttää. Vaikeavammaisella lapsella, joka ei ole vanhempiensa välittömän ja jatkuvan valvonnan ja hoivan tarpeessa ja joka voi itse ainakin osittain vaikuttaa ja tehdä päätöksiä omasta toiminnastaan, voi olla myös oikeus henkilökohtaiseen apuun.

Henkilökohtaista apua myönnetään päivittäisiä toimintoja, työtä ja opiskelua varten välttämätön avun määrä. Muita toimintoja varten myönnetään vähintään 30 h/kk, jollei tätä vähäisempi määrä riitä turvaamaan välttämätöntä avun tarvetta. (VpL 8c §)

3.5.4 Järjestämistavat

Henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä kunnan on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan. (VpL 8d §) Hattulassa järjestetään henkilökohtaista apua:

1.Työnantaja-mallin avulla:
Vammainen henkilö valitsee itse avustajansa ja toimii työnantajana. Henkilökohtaisena avustajana toimii pääsääntöisesti muu kuin omainen tai läheinen ellei ko. henkilön palkkaamiseen ole erityisen painavia syitä. Omaisella tarkoitetaan esim. puolisoa/elämänkumppania, lasta, vanhempaa tai isovanhempaa. Erityisen painavia syitä omaisen toimimiseen avustajana voi olla esim. tilanne, jossa henkilön sairaus on edennyt niin pitkälle, että vain tietty omainen pystyy tulkitsemaan esim. eleitä. Vammainen henkilö ja hänen avustajansa tekevät työsopimuksen. Sopimuksessa määritellään työtehtävä, palkka ym. ehdot. Heta ry:n (Henkilökohtaisen avun työnantajien liitto) jäsenien kohdalla noudatetaan Heta ry:n ja JHL:n välistä työehtosopimusta. Muutoin noudatetaan yleistä työlainsäädäntöä.

Kunta huolehtii henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat lakisääteiset maksut ja korvaukset. (VpL 8d §) Niitä ovat sosiaaliturvamaksut, eläkemaksut, pakollinen tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksu, työterveydenhuollon maksu sekä pyhä-, lauantai-, iltatyökorvaukset ja vuosilomalain mukaiset korvaukset ja sairausajan palkka.

2. Hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluja yksityiseltä palvelujen tuottajalta.

4 HARKINNANVARAISET PALVELUT JA TUKITOIMET (määrärahasidonnaiset palvelut)

Vammaispalvelulain 3 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että vammaisille tarkoitetut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Palveluja ja tukitoimia järjestettäessä on otettava huomioon asiakkaan avun tarve, joka kartoitetaan ja arvioidaan aina yksilökohtaisesti. Määrärahasidonnaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään kunnan tähän tarkoitukseen varaamien määrärahojen

puitteissa, vammaiselle henkilöllä ei ole niihin siis subjektiivista oikeutta.

4.1 Kuntoutusohjaus ja sopeutumisvalmennus

Vammaiselle henkilölle annetaan kuntoutusohjausta ja sopeutumisvalmennusta sekä muita tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisia palveluja. Näitä palveluja voidaan antaa myös vammaisen henkilön lähiomaiselle tai hänestä huolehtivalle taikka muutoin läheiselle henkilölle. (VpL 8 §)

Sopeutumisvalmennukseen kuuluu neuvonta, ohjaus ja valmennus vammaisen henkilön ja hänen lähiyhteisönsä sosiaalisen toimintakyvyn edistämiseksi. Sopeutumisvalmennusta voidaan toteuttaa yksilöllisesti tai ryhmäkohtaisesti ja tarvittaessa se voi olla myös toistuvaa. (VpA 15 §)

4.1.1 Järjestäminen

Sopeutumisvalmennusta voidaan järjestää asiakkaan ja hänen läheistensä yksilöllisten tarpeiden perusteella. Sopeutumisvalmennusta voidaan antaa esimerkiksi asiakkaan ohella myös puolisolle, vanhemmille ja sisaruksille. Sopeutumisvalmennuksen sisältöä ja toteuttamistapaa ei ole määritelty, vaan asia ratkaistaan asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan. Ennen sopeutumisvalmennuksen järjestämistä selvitetään mahdolliset ensisijaiset tukimuodot. Mikäli palvelu järjestetään lääkinnällisenä kuntoutuksena, ei palveluja myönnetä vammaispalveluna. Vammaispalvelun sopeutumisvalmennuksena ei tueta sellaista toimintaa, joka sisällöltään on loma- ja virkistystoimintaa. Sopeutumisvalmennuskursseja voidaan myöntää asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn, viittomakielen opetuksen sekä muiden vastaavien kommunikaatiotaitojen edistämiseksi (esim. MHS-opetus, Bliss-symbolikielen opetus, AAC). Lisäksi sopeutumisvalmennuksena voidaan korvata opetusmateriaalikustannukset.

4.2 Taloudelliset tukitoimet

Vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisista tukitoimista sekä ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän vaatetuksen ja erityisravinnon hankkimisesta. (VpL 9 §)

4.2.1 Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet

Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista

korvataan puolet. Vakiomalliseen välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehdyt vamman edellyttämät välttämättömät muutostyöt korvataan kuitenkin kokonaan. (VpL 9§)

4.2.2 Välineet, koneet ja laitteet

Välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvia kustannuksia korvataan vammaiselle henkilölle, joka tarvitsee niitä vammansa tai sairautensa johdosta suoriutuakseen päivittäisistä toiminnoistaan. (VpL 9 §). Korvauksia myönnetään kunnassa esiintyvän tarpeen mukaan varattujen määrärahojen puitteissa. Myönnettävän välineen tulee edistää vammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista ja olla hänelle tarpeellinen päivittäisissä toiminnoissa. Vammaispalveluna myönnettäviä välineitä, koneita tai laitteita voidaan tarvita liikkumisessa, viestinnässä, henkilökohtaisessa suoriutumisessa kotona tai vapaa-ajan toiminnoissa (VpA 17 §).

Korvattavia välineitä voivat olla harrastuksen mahdollistavat erityisvälineet ja lisävarusteet, kodinkoneet, kommunikaatiomahdollisuuksia lisäävät viestintävälineet sekä liikkumisvälineet. Korvaus suoritetaan muiden kuin lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin kuuluvien välineiden, laitteiden tai koneiden kustannuksista. Korvauksen määrä on puolet hankkimisesta aiheutuvista todellisista ja kohtuullisista kustannuksista. Väline, kone tai laite voidaan myöntää myös korvauksetta käyttöön. Vakiomalliseen välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehdyt vamman vaatimat välttämättömät muutostyöt korvataan kokonaan (Vpl 9 § 1 mom.). Muutostöiden on oltava vamman vuoksi välttämättömiä: konetta, välinettä tai laitetta ei voida käyttää ilman muutostyötä. Asiakkaan halutessa uusia hänellä käytössä olevan laitteen, tulee siitä esittää perustelut. Korvauksen saaminen edellyttää, että uusimisen tarve johtuu siitä, että nykyinen laite ei ole enää käyttökelpoinen asiakkaan vamman kannalta tai se on teknisesti huonokuntoinen.

4.2.3 Liikkumisvälineet

Liikkumista helpottavana välineenä voidaan myöntää avustusta henkilö- tai pakettiautoon tai muuhun liikkumisvälineeseen, mikäli henkilö ei saa niihin korvausta muun lainsäädännön nojalla. Auton tai muun liikkumisvälineen kustannusten korvaamisen edellytyksenä on se, että vammasta tai sairaudesta aiheutuva liikkumisvälineen tarve on jatkuva, päivittäinen tai usein toistuva ja helpottaa vaikeavammaisen omatoimista liikkumista. Kuljetuspalvelujen saanti ei ole esteenä liikkumista helpottavan välineen hakemiselle

4.2.4 Autoavustus

Autoavustuksen myöntämisellä tuetaan ensisijaisesti vaikeavammaisen henkilön valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta tai opiskelua, joka on luonteeltaan tutkintoon tähtäävää, työssäkäyntiä, yh-

teiskunnallista toimintaa tai vammaisen perheen aktiivisen toiminnan edellyttämää jokapäiväistä liikkumista. Mikäli korvausta auton hankintaan anotaan vammaisen lapsen kuljetustarpeisiin, päätöstä tehtäessä selvitetään hakijan perheolosuhteet ja auton käyttötarpeet lapsen kuljetuksiin. Ensisijaisesti korvataan lapsen vamman tai sairauden johdosta tarpeelliset lisälaitteet. Vain erityisen painavista syistä avustetaan vammaisen tai pitkäaikaissairaan lapsen perhettä auton hankinnassa. Korvausta auton hankintaan myönnetään puolet kohtuuhintaisesta vakiomallisesta autosta, kuitenkin enintään 3.500 €. Kohtuuhinta määritellään asiakaskohtaisesti henkilön vammasta tai sairaudesta aiheutuvat erityistarpeet huomioon ottaen mm. apuvälineiden kuljetustarve voi vaikuttaa auton kokoon ja hintaan.

Kustannuksia korvattaessa kohtuuhintaisen auton hankintahinnasta vähennetään autoveron palautus, vakuutuskorvaukset, vanhasta autosta saatu hyvitys sekä muut mahdolliset avustukset. Vammaisen henkilön on myös mahdollista hakea korvausta käytettyyn autoon, jos auto on hyväkuntoinen, kuntotarkastettu ja siihen voi asentaa ajon kannalta tarvittavat lisälaitteet. Auton vaihto on pääasiallisesti perusteltua, mikäli hakijan vammasta tai sairaudesta johtuva tarve on oleellisesti muuttunut tai auto ei ole käyttökelpoinen ja luotettava. Auton huoltokustannuksia ja talvi/kesärenkaita lisävarusteina ei korvata.

Autoavustusta haetaan kirjallisesti vammaispalveluiden hakemuslomakkeella, jonka liitteenä tulee olla:

- lääkärinlausunto (enintään vuoden vanha ja ajantasainen)
- kirjallinen autoliikkeen kustannusarvio ostettavaksi suunnitellusta autosta
- tekninen erittely auton varustetasosta
- toiminta-tai fysioterapeutin lausunto lisälaitteiden tarpeesta
- kustannusarviot vamman tai sairauden johdosta välttämättömistä lisälaitteista ja arvio muutostöistä aiheutuvista kustannuksista
- kirjallinen autoliikkeen arvio vaihtoautosta saatavasta hyvityksestä
- ennakkoveropäätös koskien autoveronpalautusta ensimmäistä kertaa Suomeen rekisteröidyistä autoista
- päätökset muista hankintaan myönnetyistä avustuksista tai korvauksista
- rahoitussuunnitelma
- kopio ajokortista
- käytetyn auton kuntoarvio
- muut perustelut autoavustuksen myöntämiselle

Korvausta myönnettäessä huomioidaan ensisijaisesti mahdollisuus auton muutostöiden ja apuvälineiden avulla tukea vammaisen henkilön omatoimista liikkumista. Mikäli avustusta haetaan autonvaihtoon, tulee vaihdon peruste olla tilanne, jossa auto ei

enää vastaa vammasta tai sairaudesta aiheutuvaa välttämätöntä tarvetta. Auton hankintatuen sijaan voidaan myöntää myös käytettyyn autoon tehtäviä muutostöitä tai apuvälineitä. Korvaus voidaan kuitenkin myöntää, vaikka vammainen henkilö ei itse pysty ajamaan autoa.

4.2.5 Autoon tehtävät muutostyöt

Autoon tehtävät vamman edellyttämät välttämättömät ja kohtuulliset muutostyöt korvataan kokonaan yksilöllisellä harkinnalla määrärahojen puitteissa. Korvaus autoon tehtäviin muutostöihin kohdennetaan pääsääntöisesti työssäkäyviin ja opiskelijoihin. Mikäli autossa on vakiovarusteena automaattivaihteisto, se ei ole autoon tehty muutostyö. Kokonaan korvattavia auton muutostöitä voivat olla esimerkiksi auton käyttöä mahdollistavat tai helpottavat laitteet:

- käsihallintalaitteet
- nostolaitteet
- kääntyvä istuin

Harkinnanvaraisista lisälaitteista korvataan harkinnan mukaan ajamisen ja auton hallitsemisen kannalta välttämättömät ja kohtuulliset lisälaitteet ja muutostyöt kokonaan. Auton käytön kannalta hyödyllisistä lisälaitteista ja muutostöiden kohtuullisista kustannuksista voidaan korvata puolet. Päätökseen vaikuttavat vammaisen henkilön olosuhteet ja hänen vammansa tai sairautensa edellyttämä tarve. Laitteilla tulee olla ratkaiseva merkitys vammaisen henkilön mahdollisuuteen esimerkiksi ajaa itse autoa.

4.3 Ylimääräiset vaatekustannukset

Vammaiselle henkilölle voidaan korvata ylimääräiset vaatekustannukset, jotka johtuvat vamman tai sairauden aiheuttamasta vaatteiden tavanomaista suuremmasta kulumisesta tai siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita. (VpA 18 §)

4.3.1 Ylimääräisten vaatekustannusten korvaaminen

Ylimääräisinä vaatekustannuksina korvataan tavanomaisten ja valmiina ostettavien vaatteiden ja vammaisen tarvitsemien erityisvaatteiden kustannusten erotus. Vammaisen henkilön tulee esittää selvitys kustannuksista. Kustannuksista huomioidaan kohtuullinen osa. Mikäli kustannuksista huomioidaan vammaisen esittämää kustannusta pienempi osa, tulee päätöksen perusteluista ilmetä mihin kustannusten kohtuullistaminen on perustunut. Ylimääräiset vaatekustannukset korvataan yksilöllisen tarveharkinnan perusteella ja tällöin huomioidaan kunkin hakijan erityispiirteet.

4.4 Ylimääräiset erityisravintokustannukset

Vammaiselle henkilölle korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti. (VpA 19 §)

Ylimääräisinä erityisravintokustannuksina korvataan tavanomaisen ruoan ja erityisravinnon kustannusten välinen erotus. Erityisravintokustannusten tulee olla välttämättömiä ja pitkäaikaisia. Myöskään tavanomaisia ruokatavarakaupan artikkeleihin luettavia ravintoaineita ja valmisteita ei korvata. Hakijan on esitettävä lääkärintodistus, josta käy ilmi erityisravinnon tarve. Lääkärin tai muun ammattihenkilön suositus ei ole kuitenkaan ainoa peruste kustannusten korvaamiselle. Ennen erityisravintokustannusten korvaamista selvitetään mahdolliset ensisijaiset tukimuodot. Erityisravintokustannuksiin voi saada korvausta Kelan vammaistukien, eläkettä saavan hoitotuen ja sairausvakuutuslain perusteella.